UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Collegijs illicitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

De crimine ſtellionatus. Tit.xx.

LEX II.

a Tellionatus.[a] Op.de l.quid ergo.§.fina.ſ.de his qui no.infa.Sol.vt ibi.

ADDITIO.

a Alex.¶Stellionatus.Qui teneantur hac pena,vel non,vide Bal.in l.ij.C.de murile.lib.xj.

LEX III.

Tellionatus accuſatio.

§.Maxime. Op.de l.qui duobus.ſ.de falſis.Sol.Aliud ſi duobus vendidit:q2 tunc incidit in falſum,vt l.ꝯ2ia. aliud ſi duobus obligat,vel promittit,vt hic.

1 ☞ Stellionatus crimine tenetur,qui vadit in plateam,⁊ de re venali promittit plus debito,vt alij ſic emant.

a §.Item ſi quis.[a] Dr hic,ſi quis impoſturam.quid eſt hoc dictum:dicit gl.id eſt,bonis viris mēdacia impoſuit.hoc non plz:q2 tunc tenetur iniuriarum:q2 infamandi alterius cā hoc fecit.l.item apud Labeonem.§.ait pretor.ſ.de iniu.Vñ dicit,impoſturam fecit,hoc

1 eſt,impoſuit pretium alicuius rei.Nam ibat in plateam,†⁊ pmittebat de frumento plus debito.vt alij ſic emerent,vel in aliqua poſſeſſione promittit plus debito,in alterius detrimentū. Ita intellige hanc legem,quod eſt not.

ADDITIO.

a Alex.¶Item ſi quis.Hunc tex.vide alleg.per Ang.in l.ob hec verba.de his qui no.infa.

§.Qui merces. Op.de l.ſi is qui rez.in prin.ſ.de fur.Sol.intelligas hic merces non eē obligatas,vel obligatas gñaliter,⁊ eas non tradiderat creditori:alias incideret in crimen furti,vt l.ꝯ2ia.

LEX IIII.

a De periurio.[a] Opp.ꝙ ſolum Deum habeat vltorē.l.ij.C.de re.cre. Sol.hic iurauit aliquo non deferente,vt alium deciperet.Sed lex ꝯ2ia loquitur in eo,qui iurauit aliquo deferente ad litis deciſ.quod dic vt ibi per Cy.

ADDITIO.

a Alex.¶De periurio.Iudex ſecularis arg.iſtius gl.pt declarare quem eē periurium.facit quod no.in c.teſtimonium.de teſti. ⁊ in c.lz.de iureiu.⁊ quod no.Io.And.in c.cum C.laicus.de foro comp.in vj.⁊ d.Ant.in c.cum ſit gñale.de fo.compe.quod eſt verum,qñ clarum eſt de periurio:ſecus vbi eſt dubium:q2 tūc non poſſet.c.quanto.de iureiur.⁊ de elec.c.venerabilem.

De termino moto. Tit.xxj.

LEX II.

1 ☞ Pena caſtigationis ⁊ verberum eſt remota a nobilibus.

Diuus. Op.de l.ſi qs id qd.§.doli.ſ.d iur.om.iud.Sol.intellige hic in fi.verbo,fortuito,qd in hoc fuit caſus fortuitus,q2 ignorabat illum lapidem eē terium:tñ habebat aīum furandi.⁊ ideo opi.circa qualitatem rei non attendit,vt.ſ.ti.ij.l fi.Alij dñt,ꝙ illud ꝙ hic in d.fi.dr ignorantia ⁊ fortuito,dz intelligi negligentia,⁊ culpa pcedente.l.qui edes.ſ.de incen.rui.nau.Hic in ver.nam ſi.dr qualiter puniunt ſplendidiores:quero qualiter puniunt alij.qui ſunt condōnis inferioris:Rñd.Iſte text.pt legi

a duob.modis.Vno modo,vt diſtinguat,vtrum[a] ſplendidior hoc fecit cā ſui vel cā gerendi negotiū alterius,⁊ tunc de alijs hoibus

1 inferioris condōnis nil dr hic.Sed hec lec.non plz.†q2 caſtigatio ⁊ cedere verberibus,eſt pena remota a nobilioribꝰ.l.j.§.j.ſ.de effrac.⁊ l.Pediꝰ.ſ.de incen.rui.nau. Legas ergo iſtā l.aliter,vt in ver.ſi vero alij.incipiat loqui de perſonis inferioris gradus.⁊ apoſtilla ſic tex.ibi,ſi vero alij ſ.hoīes non ſplendidiores.⁊ ſic alij.eſt caſus noīatiui pluralis.Ibi,negotium.ſ.predictum occupandorum finium.Quod ſequit in tex.eſt clarum.

ADDITIO.

a Pom.¶Varum.Adde Hoſt.⁊ Io.And.in c.ex literis.de pba. vbi loquunt de pena euellentis terminos.vide Cy.⁊ Sali.in d.l.j.C.de accu.⁊ alios vide per do.Ab.plene in d.c.ex literis.

LEX III.

☞ Pena l.agraria.an habeat locum ꝯ euellentes terminos, inter edes ⁊ edes.

2 Pena de qua in hac lege,fiſco ⁊ non parti applicatur.

Pena qñ imponitur a lege ſimpliciter,cui applicetur.

4 Producens plures teſtes falſos,ſi ad eundem effectum tendūt vna pena punitur:ſecus ſi ad diuerſos.

Agraria. Opp.⁊ vr ꝙ nulla ſit pena pecuniaria ſtatuta,vt ſ.e.l.j. Sol.an hanc l.nulla erat pena pecuniaria ſtatuta,ſed poſt hanc l.incepit pena eē ſtatuta. ¶Itē op.de l.j.C.de accu.vbi

1 ide dr,ſ.ꝙ pena pecuniaria non erat.Sol.Dicit Rofr.†ſi quis euulſerit terminos inter edes ⁊ edes.nulla ē pecu.pena ſtatuta tpe antiquo.nec p l.agrariā,q loquit ſolum in agris,vt ibi.ſed ſi euellant termini inter agros:tunc ſic,vt hic.Alij aliter dnt,vt Cy.refert in d.l.j.C.de accu.⁊ id diſtingue,vt ibi p eum in verb.

2 vñ ſz eū.hic in vlt.gl.¶†Quero,cui applicat iſta pena quinquaginta aur.Vr ꝙ fiſco:q2 tex.hic dt,in publico dari.In ꝯ2iuz vr ꝙ parti:q2 hic dt actionem,⁊ actio eſt ius pſequendi in iudicio,

a ꝙ ſibi debet:ergo pars petit,ꝙ ſibi debet.Teneo ꝙ det fiſco[a],vt

3 hic dr.Ad rōnem in ꝯ2ium rñdebo incontinenti.¶†Quero,qñ

b lex imponit penam ſimpliciter[b],cui applicet iſta pena,vel fiſco, vel parti:Et vr ꝙ parti,vt in oībus popularibus actionibꝰ.l.ſi cui.ſ.de verb.ſig.⁊ ſ.de ſepul.vio.l.iij.circa prin.⁊ no.in l.ſi qs id quod.ſ.de iur.om.iud.in quadā gl.parua.⁊ vr tex.in l.fi.ſ.d liti.In ꝯ2iū vr ꝙ applicet fiſco,⁊ vr tenere glo.in l.iubemus.§.his quoqꝫ iudicibus.C.de ſa.ſan.ece.⁊ vr tex.in l.mulctarū.C.de mō mulc.⁊ in feud.tit.que ſint regalia.c.vnic.⁊ hic.Alibi vr velle,ꝙ medietas applicetur parti,alia medietas fiſco.l.ſi vero plures.§.hec aūt.ſ.de his qui deie.vel effu.⁊ l.lege Corne.in fi.ſ.ad Syl.⁊ tangit hic in gl.Dico ſic.Qñqꝫ lex imponēs penā introducit actionē,qñqꝫ introducit accuſationem,qñqꝫ ſimplici-

c ter loquit.[c] Primo caſu loquit regula eſt,ꝙ applicat parti.l.ſi cui.ſ.de verb.ſig.⁊ l.iij.circa prin.ſ.de ſepul.vio.⁊ l.ſi qs id qd.ſ.de iur.om.iu.⁊ fallit ſi in lege aliter exprimeret,vt hic,⁊ l.fi.ſ.

d de liti.⁊ l.lege Cornelia.[d] in fi.ad Syl.Qñqꝫ introducit accuſationem ⁊ tunc applicat fiſco,d.l.mulctarū.C.de mō mulc.⁊ d.c.vnico.que ſint regalia.facit ad hoc gl.in l.iij.in prin.ſ.de ſep.vio.niſi aliter exprimeret.Qñqꝫ lex ſimpliciter loquit,tunc pu

e to ꝙ in dubio introducat accuſationē ⁊ penā fiſco applicanda[e], d.l.iubemus.§.his quoqꝫ iudicibus.C.de ſacroſ.ecc.⁊ d.l.mul

f ctarum.C.de mō mulc.⁊ d.c.vnic.q ſint regalia.Vltimo.[f] Dy.

4 inducit†hanc l.ꝙ ſi aliquis plures teſtes falſos,pduxerit,p quolibet puniat.tu diſtingue,an iſti plures teſtes pducunt ad eundem effectū,an ad diuerſos,vt dixi in l.inficiando.§.infans.ſ.de fur.⁊ l.nunquam plura.ſ.de priua.deli.

ADDITIONES.

a Alex.¶Det fiſco.Contrarium tz Bar.in l.j.ſ.de pub.iudi.

b Alex.¶Penam ſimpliciter.De hac materia vide Imo.in ru.ſ.de pub.iud.⁊ Alex.in l.ſi quis id quod.de iur.om.iud.vbi habes,nunquid pena,que pt exigi ab emptoribus gabellarū pp fraudatas gabellas,applicetur eis.⁊ ibi habes duas limitationes ad dicta per Bar.hic,⁊ vide Abb.in rub.de iudi.Et adde,ꝙ pena impoſita a iudice,intelligitur impoſita,ſeu appoſita in fauorem ipſius,vel erarij,d.l.mulctarū.Et quid in pena conuentionali,dic,quod in dubio vr appoſita loco intereſſe partis in fauorem ipſius,non vt applicet fiſco.Ita dixit Io.And.in mercu.in regula,bona fides.alleg.l.ſi duo.§.pen.in fi.ſ.ſi quis cau. Et quod applicet parti,eſt tex.opt.in l.ſi quis maior.C.de tranſac.⁊ ibi Bal.⁊ adde ꝙ no.Imo.in rub.⁊ in l.j.de publ.iudic.⁊ no.in l.ſi venerabilis.C.de epiſ.⁊ cler.Quid aūt in pena cōuentionali,dic,vt dixi.⁊ adde que dicit gl.⁊ Bal.in l.j.C.de his que pene no.vcz,ꝙ qñ aliquis priuatur iure ſuo propter delictum,illud applicari dz aduerſario,non fiſco.ad idem.l.fi.ſ.de litigi. Adde,an quod exigitur a fraudantibus gabellas,applicet eis, Bal.conſ.cliij.

c Alex.¶Simpliciter loquitur.Bal.in l.ſi venerabilis eccleſie. C.de epiſ.⁊ cler.dicit,ſi factum non cadit pprie in crimen,tunc ciuiliter,vt hic,⁊ l.fi.de litig.Si autem cadit proprie in crimen, tunc criminaliter,l.j.§.expilatores.de effra.⁊ in l.de periurio. de crim.ſtellion.

d Alex.¶L.lege Cornelia.Adde in l.j.§.fi.ſ.ſi quis ius dic.non obtemp.vbi Bar.

e Alex.¶Fiſco applicandam.Quid ſi pena venit ex diſpoſitione defuncti,cui applicetur,vide Bar.⁊ quod no.ibi in l.vxorez.§.heres.de leg.iij.vbi no,

f Poma¶Vltimo.Vide quod not.Bart.in l.j.in prin.de pcu.⁊ vide Io.de Imo.in rub.ſ.de pub.iudi.vbi materiā tangit.

De collegijs illicitis. Tit.xxij.

a ¶Querit glo.quot conſtituant collegium:[a] Et rñdeo,ꝙ tres.l.Neratius.ſ.de verb.ſigni.⁊ dicit bene.Vide tamen que dixi in l.pretor.poſt princ.ſ.vi bon.rapt.Secundo glo.querit,que ſit differentia inter collegium ⁊ corpus:Solu.Collegium dicitur

ꝓprie,qn̄ ſimul habitant:q2 ſic dictum eſt,qm̄ ſimul colligunt.
b Corpus dr̄ ꝓprie ſiue ſimul habitant,ſiue non.[b] Pn̄t ex conſue
tudine alia noīa.Nam quedaꝫ collegia appellantur ſocietatis,
vt.s.quod cuiuſqꝫ vni.no.l.ij.circa prin.Quedam appellantur
fraternitates.Vn̄ illi de illo collegio dr̄ confratres,vt videbi-
tis in l.fi.j.e.Quedam appellant ſodalitia, vt in l.j.in prin.j.e.
Vn̄ illi de collegio dr̄ ſodales:hn̄t etiam alia noīa,que conſue
tudo eis attribuit,ſm̄ diuerſitatem regionum.Non ſunt alia.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Conſtituant collegium.Quot conſtituant collegium, ⁊
quid ſit collegium,vide Bal.in rub.C.pro ſoc.⁊ hic adde bonaꝫ
gl.in c.dilecta.⁊ ibi doc.de exceſ.prela.
b Alex.¶ Siue non.Vide que dixi in l.j.§.ſinautem.in princ.s.
ad Treb.

LEX I.

1 ☞ Collegia ſubſunt iudicibus ſecularibus, ⁊ milites collegia
facere non poſſunt.

Mandatis. No.ꝙ ad officium preſidis ſpectat, ne ſint iſta collegia
ꝓhibita. Et ex hoc apparet,ꝙ collegia ſunt ſub
1 iſtis iudicibus ſecularibus.† ⁊ hoc tꝫ Inn.ex de
exceſ.prel.c.dilecta.in fi.mag.gl.Scdo no.ꝙ mi
lites non pn̄t facere iſtas colligationes,⁊ ſocieta
tes inſimul.Contra hoc op.q2 imo ſunt legiones,⁊ alie militū,
vt habes plene in l.ij.s.de his qui no.infa.Sol.non pt̄ fieri ſine
mandato ducis belli:cum eius mandato ſic,vt in ꝯtrario.

§.Sed permittitur. No.ꝙ pauperib9 mi
litibus conceditur fa
cere collegium cā ꝓcurandi ea,vn̄ debent viuere: ad alia effect9
illius collegij extendi non pt̄.dicam.j.eo.l.fi.

1 ☞ Collegia,que pietatem reſpiciunt,ſunt approbata.

§.Sed religionis. No.ꝙ cā religionis colle
gia ſunt permiſſa de iure
cōi,vt hic,⁊ l.j.circa prin.s.quod cuiuſqꝫ vni.not.⁊ ibi not.Vn̄
collegia diſciplinatorum,⁊ iſta collegia miſericordie, ⁊ ſimilia,
1 que pietatem reſpiciunt,ſunt approbata† de iure cōi.¶ Secū
do no.ꝓtextu huius non debent tractari alia que reſpiciant ad
regimen ciuitatis,⁊ ſimilia:⁊ ſi hoc fieret,punirentur,l.ij.de ex
ord.cri.s.⁊ dicam.j.eo.l.fi.

1 ☞ Uniuerſitatis quod eſt an ſit ſingulorum.

§.Non licet. No. ꝙ quis non pt̄ eē in pluribus col
legijs: quod qualiter intelligat,dicaꝫ
j.eo.l.fi.Secundo no.ꝙ illud ꝙ eſt vniuerſitatis, eſt ſingulorū.
1 quod apparet,q2 quilibet recipit partem ſuam.Ad hoc op.s.de
re.diui.l.in tm̄.§.vniuerſitatis.⁊ l.ſed ⁊ ſi hac.§.qui manumit-
tit.s.de in ius voc.Quidā dn̄t concedo, ꝙ que ſunt vniuerſita-
tis,ſint ſingulorum.Nec ob.ꝯtrario,q2 in qualibet illarum ſtatutū
eſt ꝑꝑ magnum impedimentum,ꝙ alias eēt.Ita dn̄t quidā, vt
gl.refert:ſꝫ iſta opi.non eſt vera.Nam ꝙ eſt vniuerſitatis,nō eſt
ſingulorum:qm̄ vniuerſitas eſt perſona repn̄tata per ſe.l.mor
tuo.s.de fideiuſ.Nec ob.iſte tex.q2 fateor,ꝙ qn̄ diſſoluitur vni-
uerſitas quo ad oēs,vel quo ad vnum tm̄,res que erant vniuer-
ſitatis,efficiuntur ſingulorum,vt hic.Quero,⁊ reuoco in dubiū
qn̄ quis recedit de vniuerſitate,de quibus rebus dꝫ hr̄e partē:
Glo.tangit hic.dicam de hoc.j.eo.l.fi.

LEX II.

1 ☞ Qualiter teneantur facientes collegia illicita.

Quiſquis illicitum. No.ꝙ illi qui faciunt colle
1 gia illicita,† ⁊ ſunt authores huius,tenentur l.Julia
maieſtatis,vt hic in text.⁊ gl. Item tenentur l.Julia
de vi publica,quaſi hoīb9 armatis,⁊ coadunatis hoc feciſſent:
vt hic dr̄ in text.Item hec eſt pena authoris. Que aūt ſit pena
aliorum de collegio,videbitis.j.prox.l.

LEX III.

Collegia. No.ꝙ lꝫ authores collegij puniantur,tn̄ hoīes de collegio nō puniū-
tur aliter,niſi q2 collegium diſſoluitur,vt hic. Scdo
no.qn̄ diſſoluitur collegiuꝫ, ⁊ res que ſunt in collegio
diuiduntur inter eos dicam.j.l.fi.

§.In ſumma. No.regulam,ꝙ oīa collegia ſunt il
licita,niſi reperiant permiſſa.

§.Seruos. Not.ꝙ ſerui pn̄t eē in collegio volente
dn̄o,non aliter.Et intellige,ꝙ ſit tale col
legium,cui ſtatus ſeruilis non repugnet.vt hic vides.

LEX IIII.

1 ☞ Sodales vocantur etiam qui ſunt de eodem collegio.
2 Collegia pn̄t facere ſtatuta,⁊ leges inuicem.
3 Simul habitantes pn̄t facere collegium licitum, ⁊ ſic poterunt
facere ſyndicum.
Tres,vel quatuor ſcholares ſimul habitantes, poſſunt facere
collegium.
Omnes qui hn̄t multa facere ⁊ tractare, ſimul pn̄t facere colle
gium approbatum.
4 Collegium,quot perſone conſtituant.
5 Collegia ex quibus cauſis conſtitui poſſint.
Populus,vnius ciuitatis,caſtri,vel ville appellatur collegiuꝫ
de iure gentium,nec requirit approbatio ſuperioris.
Collectio edificiorum tendens ad emulationem alicuius ciui-
tatis dicitur reprobata.
Collectio edificiorum ad hoc vt dicatur ciuitas,caſtrum,vel vil
lam,requiritur ſuperioris authoritas.
Ciuitas non appellatur,niſi habeat epiſcopatum.
Princeps ſcribendo ciuitati,caſtro,vel ville,vr̄ eam approbare.
6 Collegia que fiunt cauſa religionis vel miſericordie, dn̄r licita
de iure ciuili.
Collegium cā religionis,ſi inſtituitur ita vt perſone dicant ec-
cleſiaſtice,non pt̄,inſtitui ſine authoritate ſummi pontificis.
7 Collegiū doct.vel ſcholarium eſt approbatum de iure ciuili.
8 Collegia plurium exercentium artes in ciuitate ſunt illicita.
9 Pauperes pn̄t facere collegium ſimul ad ſuſtentationem eorū
vite,ſi conueniant,niſi ſemel in menſe.
10 Leges que fiunt inter ciuitates,⁊ inter principes ⁊ barones ſu-
periorem cognoſcentes,ſunt prohibite.
11 Ciuitates,que de facto non cognoſcunt ſuperiorem in tpalib9,
pn̄t licite facere confederationem.
12 Collegia licita per quas perſonas regi poſſint.
Collegij deeſſe eſt quod habeat rectorem.
13 Laicus qn̄ poſſit eſſe rector vniuerſitatis,vel collegij,in quo ſint
laici ⁊ clerici.
14 Collegium laicorum coram laico conuenitur,eccleſiaſticorum
coram eccleſiaſtico.
15 Collegium in quo ſint clerici,⁊ laici corā quo iudice ꝯueniūtur.
16 Perſone que poſſunt eſſe in collegio.
Femine pn̄t eē in collegijs,que celebrant,vt dētur eleemoſyne.
17 Monachus vel clericus non pt̄ ingredi aliquod collegium ſine
licentia ſuperioris.
18 Collegijs quis in duobus qn̄ eſſe poſſit.
19 Exire de collegio quod quis intrauit,qn̄ poſſit.
20 Collegia licita,quas leges,⁊ que capitula licite inter ſe faciāt.
Collegia pn̄t facere ſyndicum, ⁊ coadunationes pro eorum iu-
ſtitia conſeruanda,
21 Collegia qualiter diſſoluantur.
22 Collegio diſſoluto,quid fiat de rebus ipſius collegij.
23 Collegij bona qn̄ diſſoluto collegio debent diuidi inter illos de
vniuerſitate,⁊ qualiter diuiduntur.
24 Priuilegia collegij an pereant deſtructo collegio.

Sodales. Quidā non hn̄t in tex.niſi vſqꝫ ibi,
ſi aūt plebs, q2 abinde.j.eſt inter-
ꝓtatio Greca.Diuidit,q2 primo ponit qualiter vo-
cent,qui ſunt de vno collegio.Scdo dt̄,quid pn̄t face
re inuicem collegiati.Tertio dt̄,vn̄ ꝓdicta habuerunt originē,
ſ.a l.Solonis Greca.Quarto ponit interpretatio illius l.Gre
ce.Scda ibi,his aūt.Tertia ibi,ſꝫ hec lex. Quarta ibi,ſi autem
1 plebs.¶ † No.ꝙ illi qui ſunt de eodē collegio,vocant ſodales,
vt hic in princ.vocant ēt confratres,vt hic in vlti.par.Dixi.s.
2 eo.ſuper rub.¶ † Item no.ex ſecunda parte,ꝙ collegia pn̄t fa-
cere ſtatuta,⁊ leges inuicem inter eos.vt.j.dicam.No.tertio ex
particula tertia,ꝙ predicta ſumpſerunt originem ex l.Greca.
¶ Sed quero,quid eſt hoc,quod dr̄ in tex.ibi. Nam illicita eſt
eadem,⁊c.Gloſ.dat plures expoſitiones.Quidam dn̄t licita eſt
eadem,ſcꝫ talis lex,vel talis ſocietas,vel ſi habes in accuſatiuo
caſu.ſ.illicitam eē eandem,intellige,ſcꝫ legem,vel ſocietatē.vel
ꝙ dt̄ illicita,dic,id eſt,valde licita.l.Gallus.§.ille caſus.s.de li
be.⁊ poſthu.Vel dic illicita.i.non licita, quantū eēt ꝯ publicas
3 leges.¶ Ex vlti.par.no.ꝙ† ſimul habitantes pn̄t facere colle-
gium licitum,⁊ ſic poſſent facere ſyndicum.Et ꝑꝫ hoc habes ca
ſum illius queſt.quā format gl.in l.j.§.j.s.quod cuiuſqꝫ vni.no.
Utrum tres vel quatuor ſcholares ſimul habitantes,faciāt col
legiū:Certe ſic,vt hic,dum dt̄,ſimul habitantes.Itē q2 ꝑmittit
ſenioribus ꝓ eorum victu hn̄do, vt.s.eod.l.j.ij.rn̄.⁊ hoc prout
habes hic in litera,ſimul habitantes:alij hn̄t, quod multi ſimul
habitaturi ſunt.expone,ꝙ omnes,qui multa hn̄t facere,⁊ tracta
4 re,ſimul pn̄t facere collegiuꝫ approbatum de iure communi,vt
a hic.⁊ iſta Inno.allegat extra de exceſ.prela.c.dilecta.¶ † Ue-
5 nio ad materiā.[a] ⁊ primo quero,quot perſone conſtituant colle-
b gium:Dic vt dixi.s.e.ſuper rub.¶ † Secūdo quero[b], ex quib9
cauſis

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

cauſis pn̄t conſtitui collegia? Regula eſt, quod omnia collegia
ſunt improbata, niſi appareant permiſſa, vt ſ. ea. l. ꝑxi. §. in ſum
ma. ¶ Uideamus ergo, ex quib. cauſis collegia de iure cōi ſunt
permiſſa. Pro cuius euidentia debes ſcire, qd̄ q̄dam collegia
ſunt permiſſa de iure gentium, q̄dam de iure ciuili. De iure gē
tium, collegium qd̄ appellat̃ populus vnius ciuitatis, caſtri, vel
ville, l. ex hoc iure. ſ. d iuſti. ⁊ iu. ibi, edificia collata agris termi
ni poſiti, ⁊c. ⁊ hoc tʒ gl. in l. j. §. j. ſ. qd̄ cuiuſqʒ vni. no. Inn. tn̄ i c.
cum ab eccleſiarūʒ. ex. de offi. ordi. vr̃ tenere qd̄ nō gaudeat pri
uilegio ciuitatis, vel caſtri, vel ville, niſi approbet̃ a ſuperiore.
Sed non puto, qd̄ iſta approbatio ſit neceſſaria, cū a iure gētiū
c ſit ꝑmiſſum.[c] Itē a iure ciuili nō eſt reprobatū, niſi qn̄ illa edifi
ciorum collectio tēderet ad emulationē alicuiꝰ ciuitatis, l. opꝰ.
j. de ope. pub. ⁊ l. ꝑ ꝓuincias. C. de edi. pri. Et iſta vera, q̄tū ad
hoc, vt dicat populus: q̄tū vero ad hoc, vt illa edificiorū colle
d ctio ſit ciuitas,[d] vel caſtrū, ſeu villa, requireret̃ authoritas ſupe
rioꝝ. Nam in vſu noſtro non appellat̃ ciuitas, niſi epiſcopatum
hn̄s, ſed epiſcopatum habere non poſſet ſine ſuperioris autho
ritate: diceret̃ tn̄ caſtrum, terra, ſeu ꝯtumacia ſm̄ modum diuer
e ſum loquendi, ⁊ populus[e] eſſet, ſeu collegiū licitū. Fatet tn̄ Inn.
qd̄ tale collegium ciuitatis, caſtri, vel ville eſſet approbatuʒ eo
ipſo, qd̄ ſuperior ſibi reſcriberet tāquā ciuitati, caſtro, vel ville.
Ita dt ipſe: tn̄ vt puto, nulla confirmatio requirit̃. ¶ Quedam
6 †collegia approbant̃ de iure ciuili, vt[f] collegia, q̄ fiunt cā religio
f nis, vt ſ. eo. l. j. §. ſed religionis. vnde collegia diſciplinatorum,
⁊ collegia miſericordie, ⁊ collegia iuuātiuʒ oppreſſos, ⁊ ſimilia,
ſunt approbata de iure cōi. ¶ Sed ꝯ hoc obſtat ex. de reli. do. c.
religionum diuerſitatem. lib. vj. vbi nullum collegium cā reli
gionis pōt inſtitui ſine authoritate ſummi pōtificis. Solu. aut
quis vult inſtituere collegium cā religionis, ita qd̄ remaneant
perſone ſeculares, vt ſunt collegia diſciplinatorum, ⁊ alia de q
bus. ſ. feci mentionem, ⁊ ſunt permiſſa de iure cōi, vt hic. Aut
vult quis inſtituere collegium cā religionis, ita qd̄ eccleſiaſtice
perſone efficiant̃, ⁊ iſtud nō pōt fieri ſine authoritate ſummi pō
7 tificis vt in ꝯrio. Item eſt† approbatum de iure ciuili collegiū
g doctorum,[g] ⁊ ſcholarium, vt C. ne fi. ꝑ pa. auth. habita. ⁊ ex. de
reſcri. c. antepe. ⁊ de ꝑcu. c. qꝛ in cauſis. ⁊ c. fi. de mag. ¶ Itē ap
8 probata† ſunt de iure cōi collegia plurium facientiuʒ vnam ar
tē in vna ciuitate, vel loco, vt hac lege, adeo qd̄ dt gl. in l. j. ſ. qd̄
cuiuſqʒ vni. nomi. qd̄ oēs iſte artes, que enumerant̃. j. de iure im
9 mu. l. fi. hn̄t collegium approbatum. Permittit ēt † de iure cōi
h pauperib. perſonis[h] facere collegiū ſimul, ad ſuſtentationeʒ eo
rum vite, dūtamē non conueniant plus quam ſemel in menſe, vt
10 ſ. eo. l. j. Omnia alia † collegia, ⁊ oēs alie ſecte, ⁊ colligationes
ſunt prohibite, ⁊ ideo iſte ſecte q̄ fiunt in ciuitatib. que nō fiūt ſu
per his, que hn̄t ſimul tractare, item iſte leges que fiunt inter ci
i uitates ⁊ inter principes, ⁊ Barones non valent.[i] Ita tʒ Inn.
in d. c. dilecta. ex. de exceſ. prelato. Nec ob. l. nō dubito. j. d cap.
⁊ poſtli. reuerſ. vbi dr̃, quod ciuitates inuicē federantur, ⁊ colli
gant̃: qꝛ iſtud verum, qn̄ ciuitates alie non amice, vel libere, fe
derant populo Romano habenti Imperium: ſed plures ciui
tes, vel plures Barones, qui eſſent ſub vno Rege, dn̄o, vel prin
cipe, non pn̄t inuicem facere illam federationem. Iſta eñ ſunt ſo
11 dalitia, ⁊ collegia prohibita: vt ſ. eo. l. j. Et ex iſtis † colligit̃, qd̄
k ciuitates Tuſcie,[k] que non recognoſcunt de facto in tꝑalib. ſu
periorem pn̄t inuicem ſimul federari tanquam libere. Sed plu
ra caſtra, vel ville, que eſſent ſub vna ciuitate, vel vno dn̄o, hoc
12 non ꝑoſſent, vt dictum eſt. ¶ † Quero, per quas perſonas regē
tur collegia permiſſa? Pro cuius declaratione debes ſcire, qd̄
l de eſſe collegij, non eſt qd̄ habeat rectorem.[l] Pōt eñ eſſe ſine re
ctore, ſeu prelato. Ita no. Inn. in c. cum non ignores. in glo. in
verb. vnius. ex. de prebendis. Tn̄ ſi volunt, pn̄t ſibi inuicem re
ctorē facere, l. fi. C. de iuriſd. om. iud. ⁊ ſ. de pact. l. iteʒ magiſtri.
⁊ ſ. eo. l. collegia. §. fi. ibi, curatores horum corporum, ⁊c. ⁊ hac
13 lege, in eo, qd̄ permittit inuicem facere leges. Sed circa† hoc[m]
m dubitatur, ſi eſt collegium clericorum, vel laicorum ſimul, vt eſt
vniuerſitas ſcholarium, ⁊ iſte vniuerſitates diſciplinatorum, an
n poſſit fieri rector laicus?[n] Ur̃ quod non: qꝛ nullam pōt habere
iuriſdictionem in clericos, vt in auth. ſtatuimꝰ. C. de epiſ. ⁊ cle.
⁊ ex. de foro compe. c. ſi diligenti. Sol. Debetis ſcire, qd̄ quedaʒ
ſunt collegia quorum rectores hn̄t iuriſdictionē, vt rector ſcho
larium, ⁊ rectores artificum, vt d. auth. habita. ⁊ l. fi. C. de iuriſ.
o om. iud.[o] In iſtis non pōt ꝑ effici rector laicus, ita qd̄ habeat iu
p riſdictionem in clericos, qui ſunt de collegio, vt dictis iurib. fa
teor tn̄, quod ſi aliquis laicus eligeret̃, vt rector eſſet, tn̄ illi cleri
ci eſſent ab eius iuriſdictione exempti, ⁊ ideo non coguntur ſer
uare mandata eius, qꝛ non poſſunt ſubijcere eius iuriſdictioni.
Nec eſt nouum, quod aliqui de collegio ſint exempti, ⁊ priuile
giati, l. j. j. ad municip. ⁊ ibi tangitur in gl. Quedam ſunt colle
gia, quorum rectores nullam hn̄t iuriſdictionem: ſʒ magis hn̄t
quandam preeminentiaʒ fraternalem, vt in iſtis collegijs, que cā
religionis celebrantur. Nam priores eorum non pn̄t ad ius ali
quem eorum trahere inuitum, ſed corripiunt ipſum volentem,
⁊ ſi non vult obedire, non pōt grauari vltra, niſi expellatur de
collegio. Iſta ptās eſt ſimilis illi poteſtati, quaʒ hʒ frater maior
qui dr̃ dn̄s domus, l. ꝓnuntiatio. §. familie. j. de ver. ſign. Ite m
exemplum in collegio tenuiorum, qui ad ſuſtentandum eoru m
vitam faciunt collegium. Nam rector illius collegij hʒ illam cu
ram, vt congreget, ⁊ vt inueniat ꝑ alūs. in iſtis dico, quod ēt lai
cus poterit eſſe rector, ⁊ punire clericum delinquentem: non eñ
punit eum vigore iuriſdictionis, ſed magis amore fraterno, vt
14 dictum eſt. ¶ Quero, coram quib. ꝯuenient̃ iſta collegia, ⁊ cor
pora? Rn̄deo, coram ſuperiorib. iudicib. ſecularib. ſi ſint colle
gia ſecularium, vt ſ. eo. l. j. in prin. vel coram iudice eccleſiaſti
q co, ſi eſt collegium clericoꝝ, q vt d. auth. ſtatuimus. ⁊ auth. cleri
15 cus quoqʒ in lite pulſatus. c. ti. Sed † ſi collegia ſunt clericoruʒ
⁊ laicorum ſimul, hic aduertendum eſt ſi quideʒ maior pars eſt
laicorum, dicet̃ collegium laicorum, qm̄ maior pars trahit ad ſe
totum, l. qd̄ maior. ſ. ad muni. ⁊ iō poſſet conueniri coram iudi
ce laico. hoc dico, ſi ꝑ reb. tꝑalib. conueniat̃. Nam de reb. ſpiri
tualib. iudex laicus non ſe intromittit, ſm̄ iura canonica: ſi vero
maior pars eſſet clericorum, ꝯueniret̃ coram iudice eccleſiaſti
r co, eadem rōne. Si vero eſſent equales,[r] vel equalis eorum po
teſtas, vt eſt in ciuitate iſta, collegiuʒ miſericordie, quo regit ho
ſpitale, vbi tantam ptātem hn̄t clerici, quantam laici, tūc puto,
qd̄ debent conueniri coram iudice eccleſiaſtico, quaſi pars cleri
corum dignior trahat ad ſe partem laicoruʒ, arg. l. quicquid. §.
cum partes. ſ. de acqr. rer. do. ⁊ l. que religioſis. ſ. de rei vend.
16 ¶ † Quero, que perſone pn̄t eſſe in collegio? Rn̄deo. oēs maſcu
li, ⁊ ēt femine, ſi tn̄ illud, cuius cā collegiū celebrat̃, nō repugnet
ſtatui mulierum. Nā in collegio decurionū non poſſet eſſe mu
lier, vel in collegio doctoꝝ, l. femine. j. de re. iur. Eſt eñ eis docē
di, ⁊ iudicandi officium interdictum, ſm̄ Apoſtolum: ſed in col
legijs, que celebrant, vt dent eleemoſyne, optime pn̄t eſſe, ſicut
ēēnt viri, vt videmus quod ſunt collegia mulierū religioſaruʒ.
17 ¶ † Quero vtrum monachus, vel clericus poſſit ingredi aliqd̄
collegium ſine licentia ſuperioris? Rn̄. qd̄ non, ſicut nec ſeruus
ſine licentia dn̄i, vt ſ. l. ꝑxi. in fi. ⁊ quod habuiſtis notatum j. de
s reg. iur. l. ex penalib. ⁊ dixi in l. j. ſ. de ſtip. ſer. ¶ Quero an[s] ali
18 quis† poſſit eſſe in duob. collegijs: tex. ſ. eo. l. j. §. non lʒ. vr̃ dice
re qd̄ nō. Tu dic, quod quedam ſunt collegia, que ſubalternant̃
adinuicem, ⁊ hn̄t ſe vt totum ⁊ pars, vt corpus, ⁊ mēbra. Exem
plum in vniuerſitate noſtra eſt tota vniuerſitas, que diuidit̃ in
membra, veʒ vniuerſitas Ultramontanorum, ⁊ Citramontano
rum, ⁊ diuidit̃ ēt per rōnes. Iſto caſu pōt eſſe quis in toto, ⁊ mē
bro illius totius, ſicut pōt eē quis de vno populo, ⁊ de vna pro
uincia, vel de vno burgo ſub vna ciuitate ⁊ ſimul. Quedaʒ ſunt
collegia, q̄ hn̄t ſe, vt ſpecies ſeparate. In iſtis eſt aduertēdū: aut
queris, vtrū quis poſſit eſſe in vno collegio neceſſario, ⁊ in alio
voluntario: ⁊ pōt poni exemplū tu es ciuis iſtius ciuitatis ori
gine, ⁊ ſic es de collegio iſtius ciuitatis neceſſario, certe pote
ris effici alterius ciuitatis, vel collegij volūtarie, vt j. ad muni.
l. domicilium. ⁊ l. aſſumptio. ⁊ l. nihil. Si vero q̄ris, an poſſit in
eſſe plurib. collegijs voluntarijs: dico, ſi quidem exercitiū eius,
ad qd̄ vnū collegiū fit, ex impedimēto ad exercitiū alteriꝰ, ad qd̄
aliud collegiū celebrat̃, tūc nō pōt eſſe in plurib. collegijs, d. l. j.
§. nō lʒ. ſ. eo. Si vero exercitiū vnius nō eſt impedimēto ad exer
citium alterius, verbi grā, tu es de collegio vnius artis, qd̄ ꝓhi
bet qd̄ ſis de collegio diſciplinatorum: Certe nō video, arg. j. ad
mu. l. aſſumptio. §. viris prudentib. ⁊ l. libertus. §. preſcriptio.
19 eo. ti. Facit C. de poſtu. l. quiſquis. ⁊ de aſſeſ. l. vlt. ¶ † Quero,
t vtrū[t] quis poſſit exire de collegio, qd̄ intrauit, ⁊ aliud intrare
ſine ꝯdictione cuiuſquā: Reſp. in collegijs iſtis voluntarijs pōt
qs libere ingredi, ⁊ pacta, ſeu leges collegij q̄ eſſent de admittē
dis tm̄ certis ꝑſonis, ⁊ nō vltra, eſſent leges improbate, l. j. C. de
monop. niſi hoc fieret ex cā legitima, vt qꝛ vellet īgredi aliquis
rixoſus, vel turbolentus homo. l. fi. ſ. de offic. ꝑc. Ceſa. Iteʒ exi
20 re pōt quis libere, vt ſ. eo. l. j. in fi. ¶ † Quero, ſuꝑ quib.[v] pn̄t
v facere ſtatuta, ſeu leges talia collegia: Rn̄. ſuꝑ his q̄ ꝑtinent ad
artē ſuā, nō ſuꝑ alijs, l. fi. C. de iur. om. iud. ⁊ ibi no. ⁊ hac l. ita tn̄,
qd̄ non faciāt inuicē legē ꝑ quā alijs ꝑiudicet̃, vt puta, ſi faciūt le
gē, vt certe ꝑſone poſſint tm̄ illā artē exercere, ⁊ nō alij: ⁊ qd̄ qui
buſdā doceat, ⁊ quibuſdā nō. Itē ſi faciūt pactū, vt opus ceptū
x ab vno alius non perficiat,[x] iſte eoꝝ leges ſunt reprobate, d. l.
j. C. de monopo. Item pn̄t facere ſyndicum, ⁊ eorum coaduna
tiones ꝑ eoꝝ iuſtitia conſeruanda, de his que ſimul hn̄t facere,
vt no. in l. j. qd̄ cuiuſqʒ vni. circa prin. de alijs vero nō, vt dictum
21 eſt. ¶ † Quero, qualiter[y] collegia diſſoluentur? Reſpon. quedā
y eſt diſſolutio, que fit omnibus de collegio volentibus, vt ſ. eod.
l. j. in fi. vel omnibus mortuis nullo remanente, l. ſicut munici

pum.§.fi.ſ.quod cuiuſq; vni.⁊ qđ no.in l.eius.in fi.j.ad munici.
Quedam eſt diſſolutio inuita, que fit mandato ſuperioris ꝑꝑ
aliquod delictum collegiatorum:vt puta,ſi pretextu collegij li-
citi committant illicita,l.proxi.in prin.⁊ l.j.ij.rñ.ſ.eo.⁊ ſ.de ex
22 traordi.crimi.ſub pretextu.¶ †Quero, quid fiet de reb.colle-
gij diſſoluto collegio:Rñd.quedam ſunt collegia,que pñt habe
re in communi,⁊ nihil in particulari,vt collegia religioſorum,⁊ in
iſtis diſſoluto collegio remanent apud ſuperiorem,vel cui ipſe
conceſſerit:⁊ ita fuit obſeruatum qñ fuit deſtructum collegium
templariorum per ſummum pontificem. Sunt em̄ bona vacan
tia,⁊ ſic debētur fiſco.l.j.C.de bo.vacā.⁊ l.j.j.de iure fiſci. Que
dam ſunt collegia,que pñt habere aliquid in particulari,⁊ in cō
muni.Et hic eſt aduertendum, quia quedam ſunt collegia, q̄ hñt
aliquid in remuneratione laborum, vt collegiū vnius eccleſie.
a a hñt em̄ bona [a a] ꝑꝑ officium,⁊ ꝑꝑ laborem,quem ſuſtinent ꝓ ci
uib.⁊ parochianis,⁊ tunc diſſoluto collegio, ſiue in totum, ſiue
quo ad vnum recedentem,bona eos non ſequunt̄, ſed remanent
apud ipſum collegium,vel eo in totu; deſtructo remanēt apud
ſuperiorem.Ceſſante em̄ labore d; ceſſare premiū, l.Seio ami-
co.in prin.ſ.de an.leg.Facit ad hoc,qđ no.in d.l.ſicut munici-
pium.ſ.qđ cuiuſq; vniuer.Quedam ſunt collegia, q̄ hñt aliqd
non ꝑꝑ ſe,ſed vt diſtribuant inter alios, vt collegium miſericor
die,quod h; bona,vt nutriat pueros,⁊ alat infirmos,⁊ tunc etiā
deſtructo collegio non remanent apud eos,⁊ ſi aliquis abierit,
nihil inde extrahit.Non em̄ hñt hoc ꝑꝑ eos,ſed magis ꝑꝑ vtili
tatem publicam ciuitatis,l.ciuitatibus.ſ.de leg.j.⁊ illi de colle
gio ſunt quodammodo nudi miniſtri,apud quos nullum d; re-
manere commodum,l.ſi quis Titio.ſ.de leg.ij.Quãq; ſunt colle
gia,que hñt aliquid ꝑꝑ ſe:⁊ hic aduerte, quãq; eſt in communi ali
quid per ſe principaliter,⁊ directo.exemplum in pecunia,qua;
ſimul conferunt tenuiores,vt inde ematur aliquid ad eorum vi
ctum,vt ſ.l.proxi.§.ſeruos.⁊ ſ.eo.l.j.ij.rñſo.tunc ſi aliquis re-
cedit,vel collegium diſſoluitur,d; recipere de iſta pecunia ꝓut
eū ꝓ rata tangebat,l.j.in fi.ſ.eo.⁊ iſto caſu proprie intelligit il
la l.j.in fi.Eodem modo dico,ſi erat in communi aliqua res de-
putata ad ꝓprium vſum eius,vt puta, in fraternitate diſcipuli
natorum,eſt veſtis ad cuiuſlibet ꝓprium vſum deputata:certe
ille,qui recedit,d; illam veſtem ſibi habere, d.l.j.in fi.ſ.eo.Si
vero hñt aliqua ad commoditatē vniuerſitatis, nec reſpiciunt
commodum ſingulorum principaliter , vt ſunt reditus ⁊ ꝑdia,
paſcua ⁊ nemora,que hñr ab vniuerſitatib.ex quib. onera vni-
uerſitati incūbētia perſoluunt, iſto caſu ſi aliquis inde recedit,
nihil inde d; habere.Rō,quia tex.in l.j.in fi.ſ.eo.dicit qđ d; accipe
re illud,qđ ei cōpetit ex rōne:ſed hic ex rōne nihil cōpetit, ſed
ipſi vniuerſitati competit,ergo,⁊c.Ad hoc facit l.i tiñ.§.vniuer
ſitatis.ſ.de re.di.⁊ l.ſi hac.§.qui manumittit.ſ.de in ius vo.
Et ita obſeruat̄ de facto.Si vero vniuerſitas diſſoluat̄ in totu;,
iſto caſu d; diuidi inter eos de vniuerſitate, vt ſ.e.l.iij.in prin.
Et idō quedam vniuerſitates,qñ aliquis ingredit̄ ſpālem ꝯuētio
nem faciunt,vt ſi contingeret eum inde recedere, nil poſſit repe
23 tere, ⁊ vendicare de reb. illarum vniuerſitatum. ¶ †Sed qro
iſto caſu,qñ bona debēt diuidi inter eos,vtrū diuidant̄ per ca
i pita,an ꝑ ſolidum ⁊ libram:Rñ.qdam ſunt bona,q̄ h; vniuerſi-
tas ex collatione eorum ꝓpria,⁊ tunc debent diuidi habito reſpe-
ctu ad modum ſm̄ quem contulerūt,d.l.j.in fi.ſ.eo.⁊ qđ ibi no.
in gl. Facit Inſti. ꝓ ſoc.§.illud. Quedam ſunt bona habita ex
largitione aliorum,qui legauerunt,vel donauerunt, ⁊ iſto caſu d;
fieri diuiſio,ſm̄ eum modum,ſm̄ quem deſeruiebant oneri vni-
uerſitatis,vt no. in l.incola.j.ad muni.ar.ad hoc ſ.ad Treb.l.
quoties.⁊ l.nonnunquā.⁊ d.§.illud.Inſti.ꝓ ſoc.ſ; oneri vniuer
ſitatis deſeruiebant illa ꝑ ſolidū ⁊ libram, quia cū collecte impo
nant̄ ꝑ libram,l.omnes.C.de ope. pub. ⁊ iſta bona minuebant
onera collectarum:ergo apparet,qđ ꝑ ſolidum ⁊ libram deſeruie-
bāt vniuerſitati:igit̄ eodem modo fiet diuiſio.Si vero nō appa
reat,qualiter vniuerſitas habuerit dicta bona , preſumendum
eſt,qđ fuerunt habita ex aliorum largitione.Ita t; Inn. ex̄ de teſt.
b b c.relatum.¶ Quero,deſtructo [b b] collegio, an pereant priui
24 legia ipſius collegij:Rñ.qñ collegiū deſtruit̄ ꝑ ſuperiorem ꝑꝑ
illius collegij defectum,tunc pereunt omnia ipſius priuilegia ,
l.ſi vſuſfructus.ſ.quib.mod.vſuſfr.amit.Vr̄ em̄ pati maxima;
capitis diminutionem,⁊ ſic ipſius iura in totu; conſumunt̄, l.co
gnitionum.in fi.j.de var.⁊ extraord.cog. Quãq; collegium non
deſtruit̄,ſ; diſpergit̄,verbi gratia,vniuerſitas huius ſtudij tpe
mortalitatis receſſit totaliter,ita qđ nulla erat vniuerſitas ſtu-
dij Peruſij.Vel pone ꝑꝑ alium caſum vniuerſitatem,vel colle
gium recedere,iſto caſu priuilegia,⁊ iura non pereunt,imo ip-
ſa iura dñr retineri per illum locum,a quo denominabatur vni
uerſitas,ſm̄ opi.Moyſi.no.per gl.in l.ſicut municipum.§.fin.
quod cuiuſq; vniuer.no.Facit ad predicta,qđ not.per Inn.ex-
tra.de oper.noui nunc.c.ij.⁊ de verb.ſig.c.Abbate.in vlti.glo.

ADDITIONES.

a And.Barb.¶ Venio ad materiam.Et an populus poſſit face
re ciuitatem ſine cōſenſu ſuperioris. Bar.dicit qđ ſic. Idē voluit
in l.ij.de ver.ſig.⁊ vide,quia ipſe voluit i extraua.qui ſint rebelles,
in ver.Lōbardie.vide d. Ant.⁊ Jo.de Imo.in c.cū ab eccleſia-
rū.de offi.or. Pet.in c.dilecta.de exceſ.pla.Allegat̄ Bart.ſibi
ꝯrius.Pondera ſi dici poſſit qđ aut loquimur quo ad priuile-
gia indulta a principe ciuitatib.⁊ tūc non gaudeant tali priuile
gio.Aut quo ad illa,q̄ competunt ciuitati de iure cōi,tūc ſecus.
Vide Pau.de Caſ.in repe.l.ex hoc iure.de iuſti.⁊ iur.d.Abb.
in c.j.de priui.Jo.de Imo.in c.cū ab eccleſiarū.de off.or.Bar.
in l.j.C.de metropoli.Berito.li.x.Quia eget enucleatione,ponde
ra d.c.dilecta. Inn.dixit,aut loquimur vtrū ciuitas poſſit edifi
cari ſimpliciter,⁊ pōt ſine authoritate ſuperioris,d.l.ex hoc iu
re.Aut qualificata,vt puta vt habeāt priuilegiū indultū ciuita
ti a principe,⁊ tunc ſecus,niſi priuilegium ꝓueniret a iuregen-
tium.Aut loquimur de priuilegio eccleſiaſtico,vtrū requirat̄ ſu
perioris authoritas,vide inſcriptionem c.j.de colluſ.deteg.ex̄,
vbi dicitur,vniuerſis epiſcopis.

b Alex.¶ Secundo quero.Ex quib.cauſis poſſunt conſtitui col-
legia.Adde quod no.Bar.⁊ que ibi dixi in l.cum ſenatus.de re
bus dubijs.vbi vide.

c Alex.¶ Sit permiſſum.Collegia permiſſa de iuregentium,ha
bes hic.⁊ adde qđ no.Bar.in l.ſi quis a filio.in fi.de leg.j.⁊ vide
Bar.in d.l.cum ſenatus.de reb.dub.Et adde,quod burgus dr̄
vniuerſitas approbata,ſm̄ Bar.in l.ſi heres.§.vicis.de leg.j.
Idem Bar.in l.ij.de verb.ſig.⁊ quod ipſe tradit in extrauag.q
ſint rebelles.in ver.Lombardie.Vide per do.Ant.⁊ alios in c.
cum ab eccleſiarum.de offi.or.⁊ Anch.in c.dilecta.de exceſ.pre
la.⁊ Pau.de Ca.in repe.l.ex hoc iure.de inſti.⁊ iure.

d Alex.¶ Sit ciuitas.Quid ſit de eſſe ciuitatis,vel caſtri,⁊ ville,
vide in d.l.ij.j.de verb.ſignifi.

e Alex.¶ Populus eſſet.In ꝯrium eſt tex.in Cle.ſi ſummus.de
ſenten.excommuni.ſecundum Ludo.in d.l.j.§.hoc autem.ij.de
ope.no.nuncia.

f Alex.¶ Approbant̄ de iure.Collegia approbata de iure ciui-
li,in materia collegiorum,vltra j.ſcripta,vide no.in c.fi.de reli.
do.⁊ Inn.de do.in c.inter dilectos.⁊ que ſunt collegia appro-
bata,vide vltra hic ſcripta,per Bal.in auth.habita.C.ne fi.pro
pa.verſ.tertio queritur,quare vniuerſitas ſcholarium. Adde,
que dicantur collegia approbata,Abb.conſi.lv.lib.j.

g Alex.¶ Collegium doctorum.Collegium doctorum ⁊ ſchola-
rium eſt approbatu; de iure ciuili.Adde que no. in l.fi.C.de iur.
om.iud.ꝑ Bal.in d.auth.habita.⁊ gl.in d.l.fi.de iur.om.iudi.

h Alex.¶ Pauperib.ꝑſonis.Permittit̄ de iure pauperib.face
re collegiu; illorum,qui deſeruiūt hoſpitali,ad curā pauperū.De
quo vide Inn.in c.inter dilectos.de dona.Et quid in fraterni-
tatib.vide liiij.diſtin.c.ſi quis.⁊ c.dilecto.hic alle.⁊ x.q.v.ſi cle
ricorum.refert Bal.in auth.hoc ius porrectum.C.de ſacroſan.
eccle.⁊ in l.ſi quis ad declinandam.C.de epiſco.⁊ cleri.

i Alex.¶ Nō valet.Itē ſecte in ciuitate:vt ꝑ Bar. vbi vide i tra
ctatu,q ſint rebelles.in verſ.occulte.⁊ no.Bal.de pac.iur.fir. in
c.j.in §.ad hec.ibi,qro vtrū apud fiſcum.⁊ Bart.in extrauag.in
ver.rebellando.Et de iſtis ſectis ⁊ ꝯgregationib.ꝓhibitis, vide
tex.⁊ qđ ibi Bar.in l.nullus.C.de ſum.tri.⁊ adde Bal. in rub.
ꝓ ſocio.⁊ de pa.Conſtā.in verſ.itē ſocietatē.Itē ſemꝑ preſumū-
tur facte mala cā,niſi aliud ꝓbet̄. Ita dicit Abb.alle.Vin.in c.fi.
de teſtib.cogen.Et qualiter puniant̄ clerici facientes coniura-
tiones ꝯ epiſcopum,vide ad hoc ibi gl. vide Bal.in l.collegiū.
C.de here.inſti.⁊ ibi etiā Pau.de Ca.qui ponunt de iſtis frater
nitatib.Et ibi pulchram queſtionem vide per eum.

k Alex.¶ Ciuitates Tuſcie.Ciuitates Tuſcie que non recogno-
ſcunt ſuperiem,poſſunt federari.Adde,quod dixi per illu; tex.
de pac.Conſtan.in verſ.damna.quod leges,⁊ confederationes
faciunt vniuerſitatem.

l Alex.¶ De eſſe collegij.De eſſe collegij non eſt, qđ habeat re-
ctorem vide Bal.qui hoc limitat in auth.habita.imo vr̄ tene-
re ꝯ Bar.ibi,verſ.ſecūdo queritur.C.ne fi.pro pa. Adde Bal.
in rub.C.ꝓ ſo.qui t; idem quod Bar.hic,etiam ſi maior deceſ-
ſiſſet.⁊ ſubdit,quod magis dignus hr̄ loco prepoſiti.⁊ hic adde
glo.Bar.in l.nulli.ſ.quod cuiuſq; vniuer.nomi.⁊ Bal.in l.j.§.
j.eo.tit.

m Poma. ¶ Sed circa hoc. Vide ad qōnem ⁊ ſeq. aliquid per
Felyn.in c.ex literis.in j.no.de conſti.⁊ Panor.in c.j.de loca.⁊
Barb.in d.c.ex literis.

n Alex.¶ Fieri rector laic⁹.Si in vniuerſitate ſcholariū ſunt cle
rici,an poſſit eligi rector ſcholaris ſeu laic⁹.ꝑ Bal.in d.aut.ha
bita.⁊ ibi ēt cuius etatis dēat eſſe rector vniuerſitatis,⁊ dicit qđ
xx.anno.Et ad primū dictū vide Bal. in ꝓe. Digeſtorum.§.hec
autem tria.Vide vnum verbum per Abb.in c.ceterū.de iudi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

o ꝑoma. ¶ C. de iur. om. iud. Uide Fely. in c. cum ordinem. de reſcrip. An autem collegium, vel vniuerſitas poſſit puniri, ⁊ accuſari, ⁊ an teneatur ex delicto adminiſtrantium, ⁊ an poſſit agere ꝓ iniuria illata vni ex collegio, vel vniuerſitate. vide Old. conſ. lxv. in vlti. queſtio. ⁊ conſi. ſeq. lxvj. ⁊ Anch. clviij.

p Alex. ¶ Non pōt. Clerici non iurant in manib. rectoris laici, lʒ ſint ſcholares. Sed quid ſi ſcholaris eſt pp inobedientiā priuatus de matricula, an poſſit aliquo modo amplius rematriculari, vide Bal. in l. acceptam. in xviij. q. C. de vſur.

q Alex. ¶ Collegium clericorum. Et hoc etiā ſequit Abb. Sicul⁹ in c. j. de loca. per gl. ibi in verb. excōicatus. ⁊ vide ad materiaʒ Bal. in d. auth. habita. Sed quid ſi ſunt matriculati in diuerſis artib. coram quo conuenientur, vide Bal. in l. pe. in vlti. col. C. de conſtit. pecu. verſi. ſed ſi aliquis eſt matriculatus.

r Alex. ¶ Eſſent equales. Uide ad hoc qd̄ notat Bar. in l. precipimus. §. codē. C. de app. no. Bal. in d. auth. habita. C. ne fi. pro pa. vbi alleg. Spec. in tit. de reo, verſ. Sʒ quid ſi ſcholaris clericus. ⁊ vide Jo. de Lig. in c. ex literis. de conſtit.

s Alex. ¶ Quero, an. Et iſta faciunt ad ea q̄ no. dixi poſt Bar. in l. ſi conſul. de adop. Et tunc coram quo poſſit cōueniri, vide ſimpliciter Bar. in l. vlti. C. de conſti. pec. Sed cui collegio debeat quis magis obedire vide Bar. in l. queritur. ff. de ſtatu ho.

t Alex. ¶ Quero, vtrum. Et iſta pn̄t te dubitantem reddere, qd ſi aliquis huius collegij volens ad aliud collegiū tranſire, facit ſe cācellaria matricula illius primi collegij, an gaudeat priuilegio illius collegij, vſqʒ quo ad matriculā alterius collegij poſitus fuerit: Et dic, qd̄ ſic. Caſus eſt not. in l. j. §. fi. de bon. poſ. q ex teſt. mil. quod eſt no. ⁊ illum tex. alle. Ro. ſing. vj. ⁊ ix.

v Alex. ¶ Quero, ſuper quib. Quis aūt poſſit videre ſtatuta eorum ⁊ ea annullare, ⁊ ſi iniqua ſunt collegia diſſoluere, vide Bart. in l. ſub ptextu. ſ. de extraord. crimi. ⁊ adde Bal. in l. j. C. de monopo. ⁊ Inn. in c. cū acceſſiſſent. ⁊ c. cum oēs, de conſti. Et dixi poſt Bar. in l. fi. de iuriſ. om. iud. Et requirūt talia ſtatuta cōfirmationem ſuperioris, ſm̄ Bal. in d. l. fi. Et iſtis adde Bar. in l. omnes populi. in j. q. prin. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ Bal. no. in auth. habita. C. ne fil. ꝓ pa. ſed quod non requirant confirmationem, tenet Bal. in l. repetita. C. de epiſ. ⁊ cleri.

x Alex. ¶ Alius non perficiat. Adde quod no. Bar. in l. ſi quis a filio. §. fi. de leg. j. ⁊ Bal. ⁊ Cy. in l. neqʒ. C. de procu.

y And. Barb. ¶ Quero, qualiter. Adde Barto. in d. l. ſicut. §. fi. quod cuiuſqʒ vni. no. Bal. plene in c. imperialis. de pace Conſtan. in vſi. feu.

ʒ ¶ Quero, quid fiet. Adde Bar. in l. j. §. fi. ſ. de acquir. poſſ. ⁊ ibi Ang. ⁊ d. Jo. in d. l. ſicut. §. fi. Uide Bar. in l. ſicut. in fi. qd̄ cuiuſ. vni. no. Adde de exceſſ. prela. in c. dilecta. ⁊ doct. in l. j. §. fi. ff. de acq. poſ. Quid autem ſi maior pars renūciat collegio, ſiue ſocietati, an minor pars cōueniri poſſit, q̄ remanet, ⁊ poſſit vti ſuo ſigno cōſueto vniuerſitatis ſeu ſocietatis, vide Bal. i l. fi. C. ꝓ ſoc.

aa Alex. ¶ Hn̄t enim bona. An bona diuidant̄ per ſolidū ⁊ librā, vide in l. iiij. §. actor. de re iud. ⁊ in l. ij. C. d an. ⁊ tri. li. x. ⁊ i Spe. de cenſi. quem ſequit̄ Bal. in l. omnib. C. de vecti. ⁊ commiſ.

bb Alex. ¶ Quero, deſtructo. Bn̄ facit qd̄ no. Bar. i l. j. §. fi. d acq. poſ. adde, qd̄ no. Bar. ⁊ doc. i l. inter ſtipulātē. §. ſacrā. de verb. obl. ⁊ Jo. And. in c. priuilegium. de reg. iur. in vj. ꝑ Cy. in l. pater filium. §. Tuſculanus. de leg. iij. per Bald. in l. ſi grege. ⁊ ibi dixi poſt Imo. de leg. j. per Ang. in l. proponebatur. de iud. per gl. in d. c. priuilegium. de reg. iur. in vj. Bal. de pace Conſtā. in verbo, nos. ⁊ in auth. habita. C. ne fil. ꝓ pa. ⁊ in l. j. §. fi. quod cuiuſqʒ vni. no. ⁊ in l. ſeruitutes. §. ſi ſublatum. ⁊ ibi Ang. ſ. de ſerui. vrb. predi. ⁊ Bal. in l. ſi vſuſfructus quib. mod. vſufr. amit. ⁊ Ang. in d. §. ſacram. ⁊ in l. qui res. §. aeram. de ſol. Adde, que dixi poſt Bar. in l. ſi quis filio. in §. fi. ⁊ quod ibi Bal. ⁊ Imo. in finalib. verbis. de iniuſt. teſt. ⁊ ſ. de extraor. cri. in l. ſtellionatus.

De popularibus actionibus. Titu. xxiij.

1 ¶ Actiones populares tendunt ad vindictam.
2 Actiones populares dr̄ q2 cuilibet de populo competunt.
3 Pene imponende gratia ex crimine priuato ſi pena eſt pecuniaria, quilibet de populo admittitur: ſi corporalis, ille tantum, cuius intereſt.
Accuſatio, que oritur ex ſtatuto imponente penam dicitur priuata.
4 Pena cui applicetur, quando agitur actione populari.

1 ¶ † Gl. querit [a] vtrū actiones populares ſint rei perſecutorie,
a vel tēdāt ad vindictā? Dicit gl. qd̄ tendūt ad vindictā, ⁊ bene.
2 ¶ † Secundo, querit gl. quare dr̄ populares? Dicit gl. q2 cō-
3 petunt cuilibet de populo. ¶ † Tertio, quero [b], vtrū ꝓ pena im
b ponenda ex crimine priuato admittat̄ quilibet accuſator? Glo. dicit, aut agitur ad imponendam penam corporalem, ⁊ tunc
c nō admittit̄ [c] quilibet, ſed ille tm̄ admittit̄ cuius intereſt: aut agitur ad penam pecuniariam, ⁊ tunc quilibet de populo admittetur. Sed ſi plures veniunt, admittitur idonei or. quod nota multum ꝓ ſtatutis, que imponunt ꝓ delictis penam pecuniariā, vt
d admittatur ad accuſandum [d] quilibet de populo, quod tene mēti. argu. ad hoc l. qui ſepulchra. C. de ſepul. viol. Facit ſ. de iure fiſ. l. j. ibi, vel ab accuſatione receſſum, ⁊c. coniuncta. l. iij. §. fi. ſ. de preuaricatorib. Facit ēt d. l. j. ſ. de iur. fiſ. ibi, vel aduerſus leges, ⁊c. ⁊ ibi, vel rē litigioſam. ⁊c. iūcta l. fi. de litig. ⁊ ibi ꝑ gl. que idem dī, quod iſta lex, ⁊c. Nec obſt. qd̄ no. ſ. de priua. deli. l. fi. q2 aliam gl. intellige ſm̄ iſtam, vt ibi dixi. Nec ob. ſi dicis, ergo eſt accuſatio publica, q̄ competit cuilibet de populo, q2 nō eſt verū,
4 vt dixi ſ. ti. j. l. j. † Quero, cui applicetur pena, qn̄ agit̄ actiōe populari: Dic vt dixi ſ. de termi. mo. l. agraria. Cetera que ſunt in hoc titulo proſequere per teipſum.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Gl. q̄rit. Uide qd̄ no. Bal. in l. pen. in vij. q. C. de exec. rei iudi. Qui autē dicant̄ de populo, vide q̄ ſcripſi poſt Bar. in l. in prouinciali. §. fi. de ope. no. nuncia.

b And. Barb. ¶ Tertio. Uide Bar. in l. fi. de deli. priua. tn̄ Bal. ꝯdicit in l. aduerſus. C. de fur. ⁊ d. Jo. ſ. de publ. iudi. l. j. vbi omnino vide. ¶ Alex. vtrum pro crimine priuato admittatur quilibet de populo ad accuſandum. vide Imol. in l. j. ſ. titu. j. Et an qn̄ pena veniat applicanda fiſco, quilibet admittat, vide in rub. C. qui accu. ⁊ gl. ⁊ Bal. in l. fi. C. de litig.
Clau. de Seyſſel. ¶ Multos caſus in quib. qs admittit̄ ad agēdū, vide ꝑ Fel. in c. dilecti. de maiorit. ⁊ obe. Et ad hāc mām vide Panor. in c. cum P. Manconella. de accuſat. ⁊ ibi Are. qui alleg. Jo. And. in addi. Spec. in tit. de accuſat. §. huic forme.

c Alex. ¶ Non admittitur. Adde Bal. ⁊ Pet. in l. ſi quis id, qd̄. ſ. de iuriſ. om. iud. qd̄ pp offenſam factam iuriſdictioni iudicis, vbicunque a lege impoſita eſt pena, quod dicit eſſe menti tenendum.

d Alex. ¶ Ad accuſandū. Utrū poſſit admitti qn̄ ꝓ delicto imponitur pena pecuniaria, vide Bal. in l. aduerſus. C. d furtis. ⁊ in l. j. C. qui accu. ⁊ Imo. in l. j. ſ. tit. j. an forenſis admittat, vide Bal. ⁊ Imo. in l. ſi quis reus. ſ. tit. Sʒ vtrū accuſatio iniuriaruʒ ſit publica, qn̄ iniuria non hʒ ſpālem titulū criminis, vide Bal. in c. j. §. iniuria. de pa. iur. fir. ⁊ Bal. in l. j. in tit. j. ⁊ in l. lex. Cornel. in fi. ſ. de iniur. ⁊ in l. j. §. ſi quis. eo. tit. Adde Ro. conſi. iij.

Digeſtorum liber xlviij.

De publicis iudicijs. Tit. j.

1 ¶ Publica iudicia ideo dicuntur, q2 cuilibet de populo competunt.
2 Judicia publica, id eſt, accuſationes.
3 Hic liber dicitur terribilis: quia terret homines.

¶ Gl. cōtinuat rubricā ad pcedētia. Dictū ē ſ. de accuſatiōib. q pecuniariter mouent̄, nūc ꝓſequit̄ de accuſationib. q̄ mouent̄ in corpus. Et qdā hn̄t hic, de actionib. alij hn̄t de accuſationib. Si habes, de accuſationib. dic tūc, vt ſ. dixi: q2 dictū eſt ſ. de accuſationib. pecuniarijs, nūc ꝓſequit̄ de accuſationib. corporalibus. Sʒ iſta cōtinuatio nō eſt bona: q2 ēt in precedentib. dictuʒ eſt de accuſationib. q̄ mouent̄ in corp⁹, l. diu⁹. ⁊ l. vlti. ſ. d iniu. ⁊ l. vlt. de fur. ⁊ l. vlti. de priua. delic. ⁊ de extraor. crim. ꝑ multas leges. Item, ⁊ j. eo. l. ij. tractat̄ de accuſationib. pecuniarijs, ⁊ ēt j. ad leg. Jul. de anno. l. ij. vnde ſ. ⁊ j. tractat̄ de accuſationib. pecuniarijs, ⁊ corporalib. vn̄ hec cōtinuatio non eſt bona. Quare alij hn̄t in hac gl. de actionib. ⁊ iſta eſt melior: q2 dictum eſt ſ. de actionib. ciuilib. que intentat̄ ad partis pfectum, nūc ſequit̄ videre de accuſationib. criminalib. q̄ mouent̄ ad vindictam. ⁊ ſi dicis, ſ. dictum eſt ēt de accuſationib. criminalib. Rn̄. non dr̄ ſ. d accuſationib. principaliter, ſʒ acceſſorie: ſʒ hic, ⁊ i toto iſto libro dr̄ de accuſationib. principaliter. Itē dat gl. aliā cōtinuationē. Dictū eſt ſ. de priuatis delictis, ſequit̄ hic de delictis, ſeu de iu
1 dicijs publicis: vt in toto hoc lib. ¶ Querit gl. † quare iſta iudicia dicant̄ publica? Rn̄. gl. dn̄r publica, q2 cuilibet d populo cōpetunt: vt Inſti. eo. in prin. ⁊ l. j. §. cōſequēs. ſ. de ſuſpe. tut. hoc
2 declarabo j. eo. l. j. ¶ † Quero, quare dn̄r iudicia, cum in hoc titulo non tractetur de iudicijs, hoc eſt de inſtantia: ſed de legib. quib. iudicia intentant̄: vt gl. expone, de iudicijs, hoc eſt de legibus publicorum iudiciorum. Uel aliter, hoc eſt de accuſationibus publicorū iudiciorū. ⁊ iſta eſt bona expoſitio. ſicut ēt in iudicijs ciuilib. ſunt pdite actiones, q̄ ſunt ius perſequendi, ⁊c. vt Inſti. de act. in prin. Ita in criminalibus prodite ſunt accuſatio-